

ПРИВРЕДНА
КОМОРА
СРБИЈЕ

eБИЛТЕН

Удружење за грађевинарство, индустрију грађевинског материјала и стамбену привреду

IV
квартал

20
18.

октобар - децембар 2018.

УВОДНИК

Билтени удружења Привредне коморе Србије сектора пољопривреде, индустрије и услуга представљају тромесечне анализе економских трендова и актуелности у привреди.

Кроз билтене информишемо чланице коморског система, представнике пословне заједнице и стручне јавности о секторским и макроекономским темама, пословним и статистичким показатељима за водеће привредне гране, активностима удружења и услугама Привредне коморе Србије. Циљ је да подстакнемо представнике привреде да покретањем иницијатива усмерених на унапређење пословног амбијента утичу на креирање стабилних и одрживих услова пословања.

Очекујемо да коморски билтени допринесу бољој видљивости секторских информација, активности и подршке националне пословне асоцијације привреди, унапређењу конкурентности и јачању поверења у домаћи привредни амбијент и економију. Припремљене информације, вести и анализе објављене у билтенима креиране су у склопу заједничких активности јединственог коморског система и привреде Србије. У анализама су коришћени званични подаци домаћих и страних институција, објављени крајем сваког календарског тромесечја у години.

Сви претходно објављени билтени доступни су на сајту [Привредне коморе Србије](#).

Јелена Васић,
уредник

Ивана Вулећић,
секретар

Сумирајући резултате на крају 2017. године, може се констатовати да је била обележена великим инвестиционим активностима у области грађевинарства а нарочито изградњом путних и железничких коридора, здравствене инфраструктуре, стамбених, производних и комерцијалних објекта.

Основна делатност Удружења била је базирана на измени законодавног амбијента у грађевинској делатности, уз значајни допринос фирми путем сугестија и предлога, као и уз добру и континуирану сарадњу са ресорним министарствима и институцијама, задуженим за реализацију законских и подзаконских аката.

Значајне активности одвијале су се и кроз повезивање српских привредника са привредницима других земаља, како кроз сајамске манифестације у земљи и иностранству, тако и у директним сусретима привредника (Б2Б разговорима). Остварен је значајан број договора и потписани нови уговори међу фирмама.

Уз све претходно наведено, као и значајна страна улагања и пројекте који су започети у протеклој години, очекује се да домаће грађевинарство иде напред и да га у наступајућој 2018. години, чекају бољи дани.

Импресум: Билтен Привредне коморе Србије; Издавач: Привредна комора Србије, Центар за стратешке анализе, аналитику, планирање и публикације, Ресавска 13-15, 11000 Београд, тел. (011) 3300-923, web: <http://www.pks.rs>, e-mail: analitika@pks.rs.

Уредник: Јелена Васић; Извршни уредник: Маја Вуковић; Редакција: Бојан Станић, Оливера Коминац, Ивана Вулећић, Јелена Савић Милеуснић, Весна Николић Угрица, Гордана Петровић, Дијана Михајловић-Монтиљо, Наташа Кецман, Ана Стефоски, Марко Ковачевић, Кристина Ђурић, Ана Стојановић, Душан Стокић; Лектура и коректура: Служба за информисање и односе са јавношћу ПКС; Дизајн: Марија Младеновић; Компјутерска обрада: Стеван Шормаз; Маркетинг: marketing@pks.rs.

Билтени ПКС се објављују тромесечно.

Напомена: Анализе у билтенима ПКС су ауторског карактера и не одражавају нужно став Привредне коморе Србије.

с 2019. Центар за стратешке анализе, аналитику, планирање и публикације

Сва права су задржана. Ниједан део ове публикације не може бити репродукован нити смештен у систем за претраживање или трансмитован у било ком облику, електронски, механички, фотокопирањем, снимањем или на други начин, без претходне писмене дозволе издавача.

У овом броју

Активности Удружења за грађевинарство, индустрију грађевинског материјала и стамбену привреду	4
Седнице, конференције, сајмови, презентације, пословни сусрети, семинари	
Регио инфо	7
Привредна активност у делатности грађевинарства, индустрије грађевинског материјала и стамбене привреде	11
Број издатих грађевинских дозвола	
Запосленост	
Зараде	
Размена услуга	
Стране директне инвестиције	
Привредна активност - макроекономски осврт	16
Заступање интереса привреде – регулативе и иницијативе	19
Прописи објављени у претходном периоду	
Радне групе	
У фокусу	21
Састанак Савета за координацију активности и мера за раст БДП	
Подршка привреди	22
Издавање сагласности за упућивање грађевинских радника у Немачку (деташмани)	
Програми подршке пословању привреде	
Најбржи пут до инопартнера - ЕЕН мрежа	
СЕ знак и Српски знак усаглашености – доказ безбедности вашег производа	
Едукација	
Методолошке напомене	25
Удружење за грађевинарство, индустрију грађевинског материјала и стамбену привреду	26
Контакт	27

Активности Удружења за грађевинарство, индустрију грађевинског материјала и стамбену привреду

Седнице, конференције, сајмови, презентације, пословни сусрети, семинари

Седница Одбора Удружења за грађевинарство, ИГМ и стамбену привреду

У Привредној комори Србије, 23. октобра 2018. године, одржана је седница Одбора Удружења за грађевинарство, ИГМ и стамбену привреду. На Седници су присуствовали представници фирми: „ДА - Дизајн архитектура“ доо, „Сет“ доо, „Бест изградња“ доо, „Кнауф Земун“, „Алупласт“ доо, „Energy net“ доо, као и представници Пословног Удружења „СИГП“, затим ЈП Путеви Србије и Института за путеве ад. На седници су верификовани чланови Одбора Удружења за грађевинарство, ИГМ и стамбену привреду и изабрани су председник и заменик председника Одбора Групације. Чланови Одбора су подржали иницијативу за формирање секција при регионалним привредним коморама Београд и Нови Сад. Одбор је донео Одлуку о образовању Секције шљункара, произвођача агрегата и бетона при Регионалној комори Београд, Секције за нискоградњу и високоградњу и Секције за пројектантске и инжењерске делатности и техничко саветовање при РПК Нови Сад.

Електронска седница Одбора групације за нискоградњу

У периоду од 8. до 12. октобра 2018. године одржана је електронска седница Одбора групације за нискоградњу. Учесници на седници били су представници фирми: „Енергопројект нискоградња“ ад, „Пут инвест“ доо, „Хидротехника – хидроенергетика“ ад, затим ЈП Путеви Србије, ЈКП Београд пут, Института за путеве ад и Саобраћајног института ЦИП. На Седници је извршена верификација функције заменика председника Одбора групације за нискоградњу.

Електронска седница Одбора Удружења за грађевинарство, ИГМ и стамбену привреду

Електронска седница Одбора Удружења за грађевинарство, ИГМ и стамбену привреду одржана је од 19. до 21. новембра 2018. године. Чланови Одбора Удружења су на дневном реду разматрали формирање Секције за нискоградњу и високоградњу при ПКС - РПК Ниш. Закључено је да, на основу члана 19. Пословника о раду групације удружења Привредне коморе Србије, на електронској седници Одбора Удружења, која је одржана у периоду од 19. до 21. новембра 2018. године, Одбор Удружења потврђује одлуку о образовању Секције за нискоградњу и високоградњу у ПКС - РПК Ниш.

Седница Одбора Групације за суву градњу Републике Србије

У Привредној комори Србије, 26. децембра 2018. године одржана је седница Одбора Групације за суву градњу Републике Србије на којој су присуствовали чланови одбора Групације. На дневном реду било је представљање књиге Нормативи у сувомонтажним радовима и договор у вези са организацијом презентације књиге Норматива а закључено је да се крајем фебруара 2019. године одржи стручни скуп на ком ће бити презентована књига Норматива. Иницирано је формирање Секције извођача у сувомонтажним радовима.

Конституивна седница Секције за нискоградњу и високоградњу и Секције за пројектанске и инжењерске делатности и техничко саветовање

У ПКС - РПК Нови Сад, 13. децембра 2018. године, одржана је Конституивна седница Секције за нискоградњу и високоградњу и Секције за пројектанске и инжењерске делатности и техничко саветовање. На седници су једногласно изабрани директор „АQ“ ДОО из Новог Сада за председника Секције за пројектанске и инжењерске

делатности и техничко саветовање и директор „Брканлић инжењеринг“ ДОО из Новог Сада за заменика председника Секције. За председника Секције за нискоградњу и високоградњу једногласно је изабран директор „Wing Solutions“ ДОО из Новог Сада, док је за заменика председника Секције једногласно изабран директор „Ступаринг“ ДОО из Темерина. Образовање ових секција производ је иницијативе привредника из грађевинске делатности Јужнобачког управног округа у циљу унапређења пословног амбијента, како у Региону, тако и у Републици Србији.

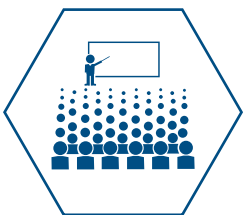
Јавна расправа о Предлогу Стратегије урбаног развоја у Републици Србији

У Привредној комори Србије одржана је јавна расправа на тему Предлог Стратегије урбаног развоја у Републици Србији. Учесници на Расправи су били представници Министарства и државних институција, факултета и института, међународних институција, локалних самоуправа, јавних и приватних предузећа. Јавна расправа о Предлогу стратегије која се спроводи у периоду од 15. октобра до 4. новембра 2018. године организовало је Министарство грађевинарства, саобраћаја и инфраструктуре у форми презентације у Привредној комори Србије 22. октобра 2018. године. По окончању Расправе Министарство грађевинарства, саобраћаја и инфраструктуре анализираће све примедбе, предлоге и сугестије учесника и сачинити извештај о Предлогу стратегије.

Семинар за микро, мала и средња привредна друштва

У Привредној комори Србије, 6. децембра 2018. године одржан је семинар на којем су присуствовали представници фирми које се баве производњом и који своју робу пласирају на домаћем тржишту, извозници, увозници и дистрибутери машина, опреме за личну заштиту, електричне и електронске опреме, инсталатери и одржаваоци лифтова, као и сви они чији производи подлежу техничким прописима који предвиђају постављање Српског или ЦЕ знака усаглашености, представници одговарајућих именованих тела за оцењивање усаглашености и прегледе ових производа, надлежни инспекцијски органи. На семинару је представљена База знања о ЦЕ знаку и „on-line“ апликација „Провера безбедности производа“ коју је развила Привредна комора Србије (доступно на линку <http://www.pks.rs/CEznak.aspx>), затим најновија законска регулатива у вези са техничким прописима, пратећи (хармонизовани) стандарди, поступци оцењивања усаглашености као и искуства у примени ових прописа. Најављена је и најновија услуга – могућност претраживања и читања комплетних верзија стандарда у 6 градова у Србији као резултат сарадње ПКС – ИСС - ГИЗ, уз подршку Министарства привреде Републике Србије. Учесницима је подељено треће, измењено и допуњено издање брошуре „ЦЕ знак – пасош за производе“

Управљање процесима безбедности и здравља на раду на привременим и покретним градилиштима

У Привредној комори Србије је 25. октобра 2018. године одржана обука на тему Управљање процесима безбедности и здравља на раду на привременим и покретним градилиштима. Представницима компанија из области грађевинарства обуку су одржала стручна лица из области заштите на раду, безбедности и здравља на раду и судског вештачења за област сигурности на раду. Теме на обуци биле су: Управљање процесима безбедности и здравља на раду на привременим и покретним градилиштима; Процес и динамика успостављања система БЗР на привременим и покретним градилиштима; Процена ризика и израда елабората о уређењу градилишта; Систем управљања ризицима при обављању високоризичних радних активности (систем издавања дозвола) и одржана мини радионица на тему управљање ризицима при раду: на висини, у затвореном простору, заваривање, сечење и лемљење.

Пословни форум о сарадњи Република Србија - Република Српска

У Републици Српској (Бања Лука), у организацији Привредне коморе Србије и Привредне коморе Републике Српске, 7. децембра 2018. године одржан је пословни форум на којем су учествовали привредници различитих сектора и то: пољопривредне производње и прехранбене индустрије, грађевинске, металске и хемијске индустрије, као и компаније из области пружања услуга пројектовања, инжењерских услуга, банкарских и поштанских и услуга из области образовања. Главне теме форума су: наставак и проширење сарадње између Републике Србије и Републике Српске - развој привредних односа, потенцијали за улагања у локалне самоуправе, перспективе у дигиталној трансформацији привреде, примери пословања компаније из Србије на територији Републике Српске и компаније из Републике Српске која послује у Србији.

„MOSBUILD2019“

На порталима ПКС и РАС објављен је јавни позив за учешће на предстојећем 25. Међународном сајму грађевинске индустрије и уређења ентеријера „MOSBUILD“ који се одржава у Москви, Руска Федерација, у периоду од 2. до 5. априла 2019. године. Сајам „MOSBUILD“ је највећи сајам грађевине и унутрашњег уређења у Русији и региону, и спада међу водеће сајмове ове области у свету. У 2018. години, своје производе и услуге на сајму представило је око 1.200 компанија, из 40 земаља. Сајам је посетило преко 65.000 посетиоца, професионалаца из области грађевине и опремања. Преко 60 одсто посетиоца чини највиши менаџмент компанија, док су остатак руководиоци појединачних сектора и стручњаци у појединим областима ове индустрије. „MOSBUILD“ на једном месту спаја произвођаче, добављаче, дистрибутере, представнике малопродајних ланаца, архитекте, и дизајнере како из Русије тако и целог света. Од 2017. године „MOSBUILD“ постаје део WorldBuild концепта, а излагачима се пружа могућност коришћења бесплатне онлајн платформе WorldBuild365 преко које могу своје производе и услуге да представе купцима и дистрибутерима из целог света.

Посета делегације Трговинског представништва Руске Федерације у Републици Србији и Трговинско индустријске коморе Перма Привредној комори Србије

У Привредној комори Србије 15. новембра 2018. године одржани су пословни сусрети између представника Привредне коморе Србије и представништва Руске Федерације у Републици Србији и Трговинско индустријске коморе Перм. Пословни сусрет је организован са циљем интензивирања међукоморске сарадње нарочито између Привредне коморе Перм (Руска Федерација) са Привредном комором Србије, Привредном комором Војводине, ПКС - Привредном комором Београда и Регионалном привредном комором Новог Сада. Пермски крај је један од највећих привредних центара и развијених индустријских региона Русије. Перм, главни град Пермског краја један је од најперспективнијих мегаполиса Русије и има значајан географски положај који представља изузетно важан саобраћајни чвор између европског и азијског дела Русије.

Пословни форум и Б2Б сусрет српских, руских и словеначких компанија

Привредна комора Србије, Трговинско представништво Руске Федерације у Републици Србији, Представништво Трговинско индустријске коморе Руске Федерације у Републици Србији и Црној Гори, Словеначки пословни клуб у Србији и Удружење „Знање“ били су организатори пословног форума који је одржан у просторијама ПКС, 19. новембра 2018. године. У форуму су учествовале компаније из индустрије грађевинског материјала, али и из области прехранбене индустрије, произвођачи намештаја и амбалаже, термоамбалаже и пластичног производа за примену у пољопривреди, саобраћају и грађевинарству.

За све додатне информације о пословању у земљи и иностранству, контакте са потенцијалним пословним партнерима, учешће на сајмовима и изложбама, учешће у активностима ПКС контактирајте **Удружење за грађевинарство, индустрију грађевинског материјала и стамбену привреду ПКС** путем телефона **011 / 41 49 445** или на е-маил: gradjevinarstvo@pks.rs.

Регио инфо

Тражи се решење за нови изглед Чумићевог сокачета у Београду - архитектонски конкурс у 2019.

Београдски дизајнерски дистрикт у Чумићевом сокачету, тржном центру у Београду, на добром је путу да постане незаобилазно одредиште на туристичкој мапи с обзиром на то да се очекује да Град Београд помогне у његовој обнови. Прве кораке град је већ направио решавајући имовинско-правне односе, што значи да ће трговачко-занатски центар бити легализован, укњижен, а град ће расписати и архитектонски конкурс за реконструкцију и у буџету за следећу годину издвојити новац за обнову.

Кандидатура Београда за „Зелену престоницу Европе“

Градоначелник Београда је потписао 5. октобра 2018. године Споразум градоначелника за климу и енергију, чиме је отворена Почетна конференција за израду стратешких докумената и акционих планова за одрживе изворе енергије и плана за Београд – зелени град, као и процес кандидатуре града Београда за зелену престоницу Европе. Учествујући у ЕБРД програму „Зелених градова“, Београд ће развити Акциони план за зелени град (ГЦАП), као и Акциони план за одрживе изворе енергије и климу (СЕЦАП). Средства за пројекте ГЦАП и СЕЦАП донираће Удружени фонд Јапана и ЕБРД.

Град Београд преузима надзор над градњом - општине ће обављати поступак озакоњења само за објекте до 200 m²

Град Београд планира да преузме општинске инспекције како би се борба против нелегалне градње водила са једног места, али и убрзао поступак озакоњења. Осим тога, општинама ће до краја 2018. године бити враћена могућност да легализују објекте, али само до 200 m². Више неће постојати општинске грађевинске инспекције, већ ће бити концентрисане у градској управи да би контрола била на једном месту. На овај начин Град ће бити растерећен, а потребе грађана који чекају исход легализације биће сервисирани ажурије.

Конституисана Секција шљункара, произвођача агрегата и бетона ПКС – ПК Београда

На основу Пословника о раду групације удружења Привредне коморе Србије, а у складу са Одлуком Одбора Удружења за грађевинарство, индустрију грађевинског материјала и стамбену привреду, на седници одржаној 28. новембра 2018. године, конституисана је Секција шљункара, произвођача агрегата и бетона ПКС - Привредне коморе Београда. Активности Секције биће усмерене и на организацију саветовања, округлих столова, радионица и других тематских едукативних активности у циљу пружања стручне помоћи привредним субјектима. За председника Секције шљункара, произвођача агрегата и бетона Привредне коморе Београда изабран је представник компаније „Омега бетон“.

„Уређење грађевинског тржишта“

У ПКС - ПК Београда, 6. новембра 2018. године одржан је састанак на ком су присуствовали представници ПКС-ПК Београда, Грађевинског факултета и Грађевинске коморе. Тема састанка било је уређење грађевинског тржишта и предлог према држави како би се ова област боље уредила.

Лифтови „зрели“ за замену – потребно 450 млн ЕУР

У стамбеним јединицама у Србији има око 25 хиљада лифтова, од којих је чак 15 хиљада „зрело“ за замену, за шта је потребно око 450 млн ЕУР, речено је на састанку на тему „Проблематика лифтова у стамбеним зградама у Београду“. Састанак је одржан 6. новембра 2018. године у просторијама ПКС - ПК Београда. Проблем представљају и године „стажа“, односно чињеница да су лифтови у земљи просеку стари 44 године, а просечно употребно време једног лифта је 25 година. Циљ састанка био је да се сагледа тренутно стање лифтова у Београду, укаже на потенцијалне опасности по безбедност корисника и донесе стратегија њихове замене. Половина од укупног броја лифтова је у главном граду Србије, рекао је в. д. директора ПКС – ПК Београд, истичући и да су проблематични лифтови који су рађени пре 40 или 50 година. Са безбедносног аспекта то је важна ствар, истакнуто је. „Надам се да ће модел који усвојимо и помоћ државе, пре свега кроз сарадњу са кредитним установама у будућем периоду помоћи да обезбедимо сервисирање, замену и одржавање лифтова тако да се гарантује сигурност грађанима“, истакао је в. д. директора ПКС – ПК Београд. Он је навео податке да ЈП Градско стамбено одржава 6,5 хиљада лифтова, војно стамбено око 2 хиљаде, а око 3 хиљаде власника станова уговорило је са приватним фирмама одржавање лифтова. „Близу 2 хиљаде лифтова се уопште не одржава, а користи се или се одржава „ад хок“ и они више немају атесте да за рад“. У Београду је око 7 хиљада лифтова спремно за комплетну замену а свако даље одлагање проблема доводи у ситуацију да се број увећава. То је велика инвестиција и морамо бити свесни да смо откупом станова постали власници и свих заједничких простора, као и лифтова који морају да се одржавају. Поред старости лифтова, проблем представљају и кадрови с обзиром на то да су бројни запослени с овом струком на заласку каријере, а недостаје млађа радна снага, пре свега, у области грађевинарства, машинства, заваривања. Како је наведено, треба размотрити могућност да се у неким школама које су раније школовале овај кадар појачају одељења. Састанак је истовремено био и иницијални за формирање тела у оквиру ПКС - ПК Београда које би се у континуитету бавило овом проблематиком. На састанку су присуствовали представници Министарства привреде, Секретаријата за комуналне и стамбене делатности града Београда, Машинског факултета у Београду, представници ПКС - ПК Београда и предузећа која се баве овом делатношћу.

Београд на води се шири до Сајма

Уместо од Бранковог моста до Газеле, комплекс Београда на води простираће се све до Београдског сајма. Како је наведено, земљиште дуж леве стране Булевару војводе Мишића експроприсала је држава, за потребе ширења овог комплекса.

Потписан уговор за Београдску гондолу

Пројекат гондоле је све ближи реализацији с обзиром на то да је потписан уговор са извођачем радова, истакао је градоначелник Београда. Уплаћен је аванс извођачу радова који је предвиђен условима плаћања по уговору. Креће припрема пројектно - техничке документације која је неопходна за добијање грађевинске дозволе, а затим следи реализација са роком од 275 дана. Према плану и програму, до краја следеће године Београд би требало да има гондолу. С обзиром на чињеницу да ће повезати Калемегдан са Ушћем, биће то нова туристичка атракција и модеран вид превоза у региону.

Градски стадион у Суботици у новом руху

Фудбалери, фудбалерке и атлетичари од новембра 2018. године могу да користе нови травнати терен на главном терену и модерну тартан стазу са припадајућим реквизитима. У овој фази обнове уложено је око 90 млн РСД. Током последњих неколико месеци Градски стадион је био право мало градилиште. Постављена је нова атлетска стаза и у целости је замењена травната подлога, уз инсталацију система за заливање терена. Овом приликом уређене су и свлационице, туш кабине за фудбалске клубове и атлетичаре. Постављање атлетске

РПК
Северобачког
управног округа
Суботица

стазе финансирала је Влада Србије са око 60 млн динара а Покрајина је уложила 30 млн динара за постављање травнате подлоге. Тиме је омогућено коришћење нове травнате подлоге на главном терену и модерне тартан стазе са припадајућим реквизитима. Атлетска стаза је рађена по строгим међународним правилима. Постављена су и атлетска борилишта - два залетишта за скок у даљ и за троскок, једно уз источну а друго уз западну трибину, два залетишта за скок у вис, места за бацање кугле, копља, диска и кладива, односно скоро све оно што је потребно да би Суботица могла да буде домаћин великих такмичења у "краљици спортова". Заједничко улагање у Градски стадион договорено је на заједничкој седници влада републике и покрајине. Очекује се да крајем априла 2019. године, почне обнова и реконструкција све четири трибине, које ће бити урађене по сегментима. Источна трибина ће бити спојена, подигнута за неколико редова и ближа стадиону. Северна и јужна трибина ће, такође, бити у целини реконструисане, након чега ће стадион располагати са укупно 8.600 столица.

РПК
Јабланичког
управног округа
Лесковац

„Tera Steel“ Лесковац извезао сендвич панеле у вредности 13 млн ЕУР

За само годину дана фабрика „Tera Steel“, која је саставни део румунске компаније „Tera plast“, је произвела грађевинске панел сендвиче у вредности од 13 млн евра, од чега је 70 одсто било намењено извозу. Фабрика је проширила постојећу производњу с линијом за израду термоизолационих панела са каменом вуном, као и линијом за израду носећих покривача од трапезоидно профилисаног лима. Ова румунска компанија инвестирала је до сада око 11 млн евра, од чега 6 млн у опрему. Фирма „Tera Steel“ је постала лидер у Србији јер је произвела преко 1 млн m² панела и преко 100.000 линеарних метара самоносећих покривача од трапезоидно профилисаног лима.

РПК
Западнобачког
управног округа
Сомбор

Град Сомбор има најбољи резултат у Србији од почетка примене електронског система за грађевинске дозволе

Од увођења примене електронског система за грађевинске дозволе Град Сомбор је рангиран као најбољи град по броју решених захтева за издавање грађевинских дозвола. Према информацијама Националне алијансе за локални економски развој - НАЛЕД, које је и скенирало резултате јединица локалних самоуправа у овој области, у надлежном Одељењу за просторно планирање, урбанизам и грађевинарство градске управе града Сомбора је од 1. јануара 2016. године до 1. октобра 2018. године решено 96,4 одсто од укупно поднетих захтева. Просечно време за издавање грађевинске дозволе у Сомбору је 4 радна дана. Систем електронског издавања дозвола има за циљ повећање транспарентности процеса и значајно смањује могућност корупције

Предузеће „С&ЛС – Group“ доо упутило понуду за преузимање акција Бетоњерка АД из Сомбора

Јавно надметање и прикупљање понуда за продају акција „Бетоњерка“ АД Сомбор завршено је током децембра 2018. године. Понуђач, предузеће „С&ЛС – Group“ има намеру и обавезу да преузме 59,8 хиљада обичних акција са правом гласа, што представља 24,93 одсто укупног броја гласова циљног друштва. Фирма „С&ЛС – Group“ намерава да задржи постојећу делатност „Бетоњерке“ АД и да врши унапређење и проширење постојеће делатности. Такође, не планира промену места обављања делатности, као ни смањење броја запослених. Реализовање стратешких планова неће утицати на политику запошљавања и равноправни статус радника, укључујући и материјални положај запослених, а ако се створе могућности може да утиче само позитивно - пише у понуди.

Пуштен саобраћај на новосаграђеној кружној раскрсници у Сомбору

Саобраћај на новосаграђеној кружној раскрсници у Сомбору, на укрштању улица Филипа Кљајића, Јосифа Панчића и светог Саве, била је и остала најфреквентнија саобраћајница. Отварањем кружног тока значајно је поспешен саобраћај у самом граду, смањено је чекање и обезбеђена већа сигурност возача, али и бициклиста и пешака, рекла је градоначелница на свечаном отварању кружног тока. Додала је да је сам кружни ток коштао око 23 млн РСД без ПДВ-а. Мањи део радова око завршетка бицикличких стаза биће завршен на пролеће почетком грађевинске сезоне 2019. Године. ЈКП „Простор“ Сомбор као управљач пута, врши послове стручно-техничког надзора.

РПК
Златиборског
управног округа
Ужице

У Ужицу одржана јавна расправа детаљне регулације Старог града

У Градској кући, 25. децембра одржана је Јавна расправа детаљне регулације Старог града. Јавном расправом обухваћена су три аспекта развоја овог подручја-успостављање комуникацијске мреже, односно изградња пешачког моста, између државног пута и тврђаве, конзервација и реконструкција тврђаве и развој ширег потеза локације кроз планирање и изградњу забавних, рекреативних и комерцијалних садржаја.

РПК
Колубарског
управног округа
Ваљево

Презентација Правилника о безбедности дечијих игралишта

Поводом ступања на снагу Правилника о безбедности дечијих игралишта („Службени гласник РС“, бр. 63/2018) одржана је презентација Правилника о безбедности дечијих игралишта са циљем подизања свести привредних субјеката, надлежних органа и других заинтересованих страна које су надлежне за његову примену. Презентација је одржана у сарадњи Министарства привреде, Привредне коморе Србије – Регионална привредна комора Колубарског и Мачванског управног округа 12. децембра 2018. године. У оквиру презентације, представљени су битни захтеви Правилника, пружене су информације о томе ко и како врши оцењивање усаглашености, како опреме за дечја игралишта, тако и потребних површина као и игралишта у целини. Учесници су упознати са исправама и ознакама усаглашености, са садржајем информативне табле, као и са обавезама власника дечијих игралишта. На презентацију су позвани сви чиниоци који су укључени у пројектовање, изградњу, одржавање, набавку и процесе одлучивања у вези са дечјим игралиштима, односно свим привредним субјектима (произвођачима, увозницима и дистрибутерима), локалним самоуправама, власницима приватних вртића, бензинских станица, угоститељских објеката и сл.

РПК
Северобанатског
управног округа
Киkinda

Дуг предузећа „Тоза Марковић“ конвертован у капитал

Дуг предузећа „Тоза Марковић“ доо Киkinda у висини од 50 млн ЕУР конвертовано је у капитал предузећа. Предузеће „Србијагас“ постаје двотрећински власник и тражи се стратешки партнер.

РПК
Рашког
управног округа
Краљево

Немачка компанија „Wieland Electric“ улаже у Чачак

Немачка компанија „Wieland Electric“ почела је са производњом у Чачку, у простору некадашње фабрике „Цер“. Компанија послује преко 100 година, и своју производњу проширила је и на тржишта Кине и Чешке, а од 2018. године и Србије. Спада у пионире у технологији електричних прикључака и лидер је на тржишту уградних електричних инсталација за грађевинске објекте. У Чачку ће производити каблове и штекере за индустрију и друге грађевинске објекте. Планирано је да у фирми буде запослено око 600 радника. Тренутно „Wieland Electric“ има 33 запослена, и сви су били на тронедељној обуци у Бамбергу, у Немачкој.

Привредна активност у делатности грађевинарства, индустрије грађевинског материјала и стамбене привреде

Број издатих грађевинских дозвола

У новембру 2018. године издате су 1.672 грађевинске дозволе, а од почетка године издато је укупно 18.016 дозвола, што је за 6,3 одсто више у односу на исти период 2017. године. Према броју дозвола издатих у новембру 2018. године пријављена је изградња 2.076 станова просечне површине 71,0 м². Посматрано према врсти грађевина, издато је 77,7 одсто дозвола за зграде (од чега се 65,6 одсто односи на стамбене зграде и 34,4 одсто на нестамбене зграде) и 22,3 одсто дозвола за остале грађевине (од чега се 71,3 одсто односи на цевоводе, комуникационе и електричне водове).

Највећа грађевинска активност, посматрано према областима забележена је у Београдској области (41,7 одсто предвиђене вредности новоградње), затим Јужнобачкој области (10,4 одсто), Браничевској области (7,8 одсто), Јужнобанатској области (7,3 одсто) и Златиборској области (6,5 одсто), док се учешћа осталих области крећу од 0,2 одсто до 3,4 одсто.

Према подацима РЗС, који су прикупљени у трећем кварталу 2018. године, вредност изведених радова на територији Републике Србије порасла је за 12,0 одсто у текућим ценама, док у сталним ценама тај раст износи 7,0 одсто у односу на исти квартал 2017. године. Од укупне вредности радова изведених у трећем кварталу 2018, на територији Републике Србије изведено је 95,7 одсто, док је преосталих 4,3 одсто изведено на градилиштима у иностранству.

Индекси ефективних часова рада у грађевинарству, вредности изведених грађевинских радова и завршених станова, квартално, 2017-2018.

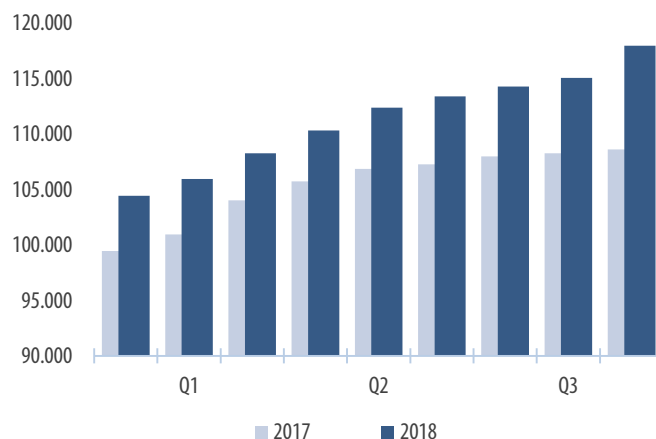

Извор: НБС.

Запосленост

У трећем кварталу 2018. године од укупног броја запослених 79,2 одсто је запослено у правним лицима, 17,2 одсто представљају предузетници, лица запослена код њих и лица која самостално обављају делатност, а 3,6 одсто представљају регистровани индивидуални пољопривредници. У односу на трећи квартал 2017. године број запослених у правним лицима порастао је за 3,2 одсто, број предузетника, запослених код њих и лица која самостално обављају делатност повећан је за 6,7 одсто, док је број регистрованих индивидуалних пољопривредника смањен за 8,2 одсто.

Број запослених у изградњи зграда, грађевина и специјализованим грађевинским радовима, укључујући и остало рударство и производњу производа од неметалних минерала, у правним лицима и код предузетника, квартални подаци 2017. и 2018. године

Извор: РЗС, прерачун Центра СААПП (ПКС).

Регистрована запосленост, према делатностима КД(2010), у трећем кварталу 2017. и 2018. године

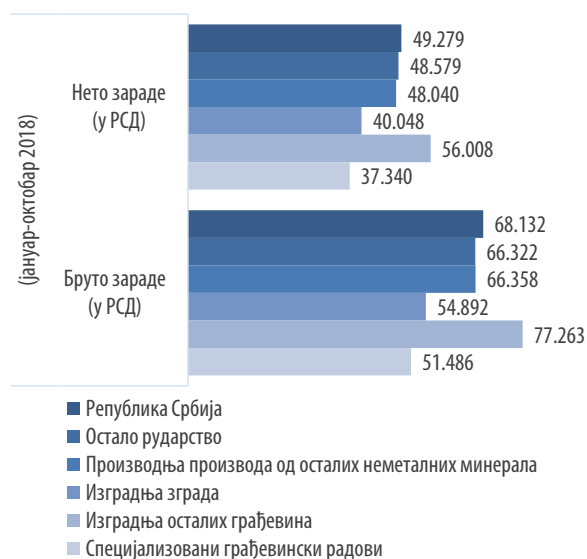
	Број запослених		Индекс	Учешће у укупној запослености, у %	
	Q3 2017.	Q3 2018.	Q3 2018/ Q3 2017.	Q3 2017.	Q3 2018.
Република Србија	1.993.112	2.069.276	103,8	100,0	100,0
Остало рударство	2.948	2.894	98,2	0,1	0,1
Производња производа од осталих неметалних минерала	14.251	14.064	98,7	0,7	0,7
Изградња зграда	23.825	27.240	114,3	1,2	1,3
Изградња осталих грађевина	23.912	23.825	99,6	1,2	1,2
Специјализовани грађевински радови	43.329	47.721	110,1	2,2	2,3
УКУПНО	108.265	115.744	106,9	5,4	5,6

Извор: РЗС, прерачун Центра СААПП (ПКС).

Зараде

У периоду јануар-октобар 2018. године, просечна зарада исплаћена у Републици Србији износила је 68.132 динара и номинално је већа за 5,9 одсто од просечне зараде исплаћене у истом периоду 2017. године, док је реално била већа за 3,8 одсто.

Зараде, јануар-октобар 2018. (у динарима)

Извор: РЗС.

Зараде (нето и бруто), према делатностима КД(2010), у периоду јануар-октобар 2017. и 2018. године

	Зараде (бруто)			Зараде без пореза и доприноса (нето)		
	Вредност, у РСД		Номинални индекс	Вредност, у РСД		Номинални индекс
	I-X 2017.	I-X 2018.	I-X 2018/ I-X 2017.	I-X 2017.	I-X 2018.	I-X 2018/ I-X 2017.
Република Србија	64.331	68.132	105,9	46.317	49.279	106,4
Остало рударство	61.488	66.322	107,9	44.770	48.579	108,5
Производња производа од осталих неметалних минерала	63.463	66.358	104,6	45.826	48.040	104,8
Изградња зграда	50.070	54.892	109,6	36.338	40.048	110,2
Изградња осталих грађевина	73.148	77.263	105,6	52.857	56.008	106,0
Специјализовани грађевински радови	48.214	51.486	106,8	34.769	37.340	107,4

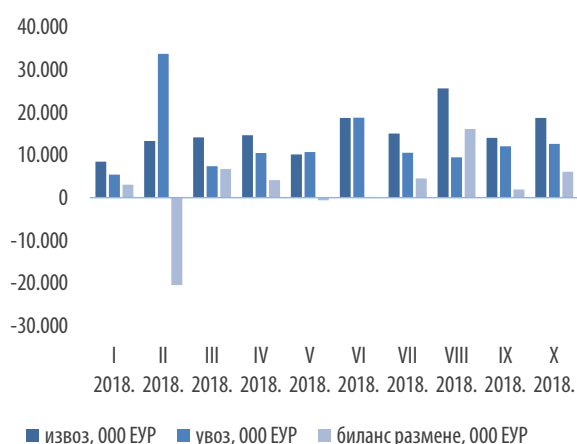
Извор: РЗС.

Размена услуга

Према подацима НБС, у првих десет месеци 2018. године, од извоза грађевинских услуга остварено је 152,8 млн евра прихода, од чега је 42,6 одсто прихода реализовано од извоза грађевинских услуга у иностранству (45,9 млн евра). Укупна вредност оствареног увоза грађевинских услуга износила је 131,2 млн евра.

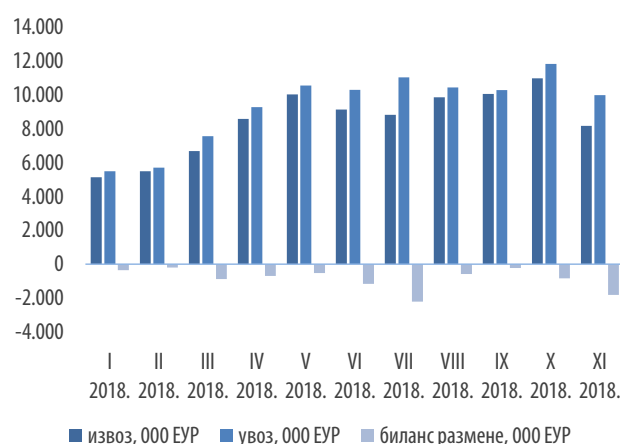
Према подацима РЗС, извоз камена, песка, глине, креча, гипса и других сировина за грађевинске материјале у периоду јануар-новембар 2018. године износио је 92,9 млн евра (раст од 14,7 одсто у односу на исти период 2017. године), док је увоз износио 102,4 млн евра (раст од 13,0 одсто), те је покривеност увоза извозом била 90,7 одсто.

Спољнотрговинска размена грађевинских услуга, месечни подаци (у хиљадама евра)

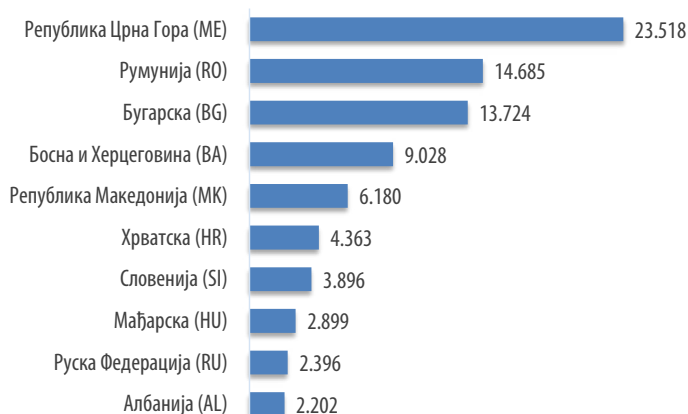
Извор: НБС, прерачун Центра СААПП (ПКС).

Спољнотрговинска размена грађевинског материјала, месечни подаци (у хиљадама евра)

Извор: РЗС, прерачун Центра СААПП (ПКС).

Извоз грађевинског материјала, по земљама, јануар-новембар 2018. (у хиљадама евра)

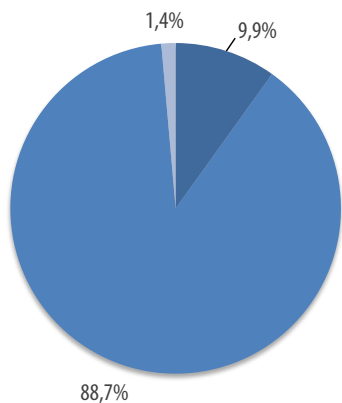
Извор: РЗС, прерачун Центра СААПП (ПКС).

Увоз грађевинског материјала, по земљама, јануар-новембар 2018. (у хиљадама евра)

Извор: РЗС, прерачун Центра СААПП (ПКС).

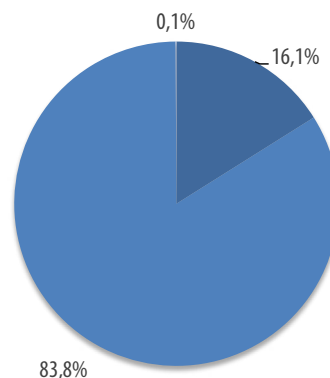
Структура извоза грађевинског материјала, јануар-новембар 2018.

- Експлоатација камена, песка, глине и других сировина за грађевинске материјале
- Производња цемента, креча, гипса и грађевинских материјала од глине; обрада камена
- Архитектонска делатност

Извор: РЗС, прерачун Центра СААПП (ПКС).

Структура увоза грађевинског материјала, јануар-новембар 2018.

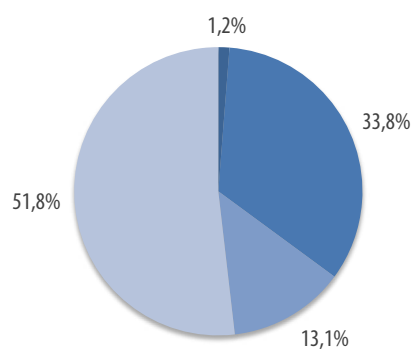
- Експлоатација камена, песка, глине и других сировина за грађевинске материјале
- Производња цемента, креча, гипса и грађевинских материјала од глине; обрада камена
- Архитектонска делатност

Извор: РЗС, прерачун Центра СААПП (ПКС).

Стране директне инвестиције

У прва три квартала 2018. године, укупан нето прилив СДИ у Републику Србију, по основу улагања нерезидената, износио је око две милијарде евра, док је у грађевинарству остварен је нето прилив СДИ по основу улагања нерезидената од 263,8 млн евра.

Структура нето прилива СДИ, по основу улагања нерезидената, Q1-Q3 2018. године (у %)

- Пољопривреда
- Индустрија
- Грађевинарство
- Услуге

Извор: НБС (у складу са „Приручником за израду платног биланса и међународне инвестиционе позиције бр. 6, ММФ“).

Привредна активност - макроекономски осврт

Привреду Србије је у 2018. години карактерисала релативна макроекономска стабилност у погледу ниске и предвидиве инфлације, благог суфицита у области јавних финансија и последично опадајућег нивоа јавног дуга, уз стабилност финансијског система и пораст запослености. Главни извори раста у прошлој години су били пораст инвестиционе и личне потрошње, као и позитивна привредна ситуација у земљама Европске уније, главним спољнотрговинским партнерима. Основу за одржавање и даље убрзање привредне активности треба да омогући наставак структурних реформи, као и повећање производне активности у извозно оријентисаним привредним делатностима, посебно оним које носе већу додатну вредност.

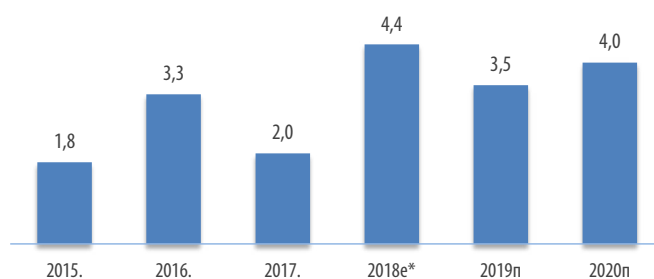
Према процени Републичког завода за статистику, привредна активност Србије мерена **стопом реалног раста бруто домаћег производа** у 2018. години износи 4,4 одсто, у односу на иницијално планираних 3,5 одсто. Процењено је да су **бруто инвестиције у основна средства** у 2018. години, у поређењу са претходном годином, оствариле реални раст од 9,1 одсто, а **пољопривредна производња** је остварила раст физичког обима од 16,3 одсто.

У 2019. години се очекује да стопа раста бруто домаћег производа буде 3,5 одсто, а са овом проценом се слаже и Међународни монетарни фонд као и друге релевантне међународне институције које прате економске перформансе по земљама. Међу бројним ризицима, који могу негативно утицати на пројекцију, издвајају се: пораст цене енергената и каматних стопа, интензивирање протекционистичких мера у међународној трговини, успоравање привредне активности у земљама кључним спољнотрговинским партнерима, политичке тензије и успоравање процеса евроинтеграција региона, као и неповољни климатски услови посебно у току пролећних и летњих месеци.

Укупна **индустријска производња** је повећана за 1,3 одсто у 2018. години у односу на 2017. годину. У сектору прерађивачке индустрије остварен је раст од 1,9 одсто, док је сектор снабдевања електричном енергијом, гасом, паром и климатизација порастао 1,2 одсто. Са друге стране, сектор рударства је забележио пад од 4,8 одсто.

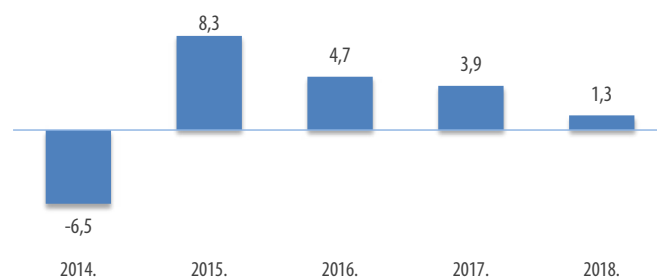
Народна банка Србије наставила је да подржава привредну активност у земљи одржавањем релативно ниске референтне каматне стопе која тренутно износи 3,0 одсто. Према процени аналитичара, на актуелну монетарну политику НБС утицали су ниски инфлаторни притисци и експанзивна монетарна политика Европске

Реални раст БДП (у %)

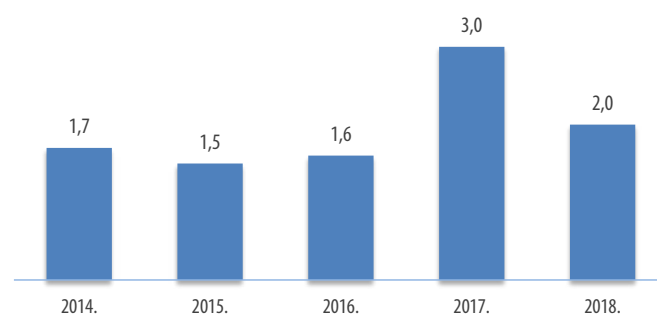
Извор: РЗС, МФ (Фискална стратегија за 2019. годину са пројекцијама за 2020. и 2021. годину).
(*Процена РЗС)

Индустријска производња (у %)

Извор: РЗС.

Потрошачке цене (у % у односу на исти месец претходне године)

Извор: РЗС.

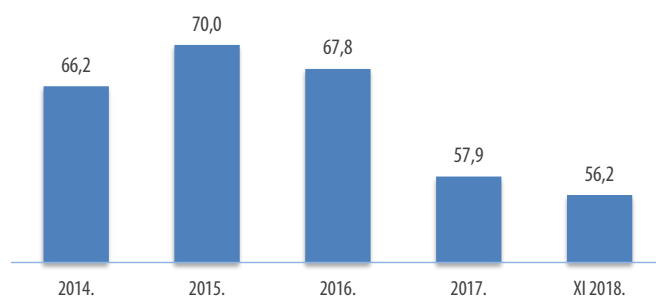
централне банке (референтна каматна стопа у еврозони се одржава на нули). **Међугодишња инфлација** је у децембру износила 2,0 одсто и у оквиру је циља Народне банке Србије који износи 3,0 одсто \pm 1,5 процентних поена, а у 2019. години се очекује да буде 2,3 одсто. Већина аналитичара сматра да у наредном периоду не би требало да дође до даљег смањења референтне каматне стопе, уз могућност благог пораста јер се очекује пораст инфлаторног притиска, као и евентуална промена у монетарној политици Европске централне банке.

Мере фискалне консолидације су оствариле позитиван резултат, изнад првобитне процене Међународног монетарног фонда. Према подацима Министарства финансија, у периоду јануар-октобар 2018. године остварен је **суфицит републичког буџета** у износу од 61,1 млрд динара. Наплаћени су приходи у износу од 973,5 млрд динара, док су расходи износили 912,3 млрд динара. Последично, јавни дуг је током 2018. године наставио да опада у односу на бруто домаћи производ и на крају новембра је износио 56,2 процената у поређењу са 57,9 одсто на крају 2017. године. Процењено је да је буџет у 2018. години био у суфициту 0,6 одсто БДП, а да се у 2019. години очекује благ дефицит од 0,5 одсто.

На позитивне макроекономске трендове реаговале су и агенције за оцену кредитног рејтинга које су током 2018. године потврдиле рејтинг Србије. Standard and Poor`s је проценио кредитни рејтинг на „BB“ са позитивним изгледом да у наредној години дође до унапређења. Агенција сматра да би наставак снажног раста, даље смањење јавног дуга и задржавање дефицита платног биланса у одрживим оквирима могли резултирати повећањем кредитног рејтинга Србије у наредном периоду. Fitch Ratings је потврдио кредитни рејтинг на „BB“ са стабилним изгледом, док агенција Moody`s у протеклој години није процењивала кредитни рејтинг Србије, па се он налази на нивоу из 2017. године, односно „Вa3“ са стабилним изгледом. Србија се значајно приближила инвестиционом нивоу кредитног рејтинга са циљем да се то оствари у средњем року. Агенције наводе као основу за даље унапређење кредитног рејтинга, очување макроекономске стабилности и резултата фискалне консолидације, структурне реформе (јавна предузећа, пореска управа, просвета и здравство), као и наставак процеса евроинтеграција.

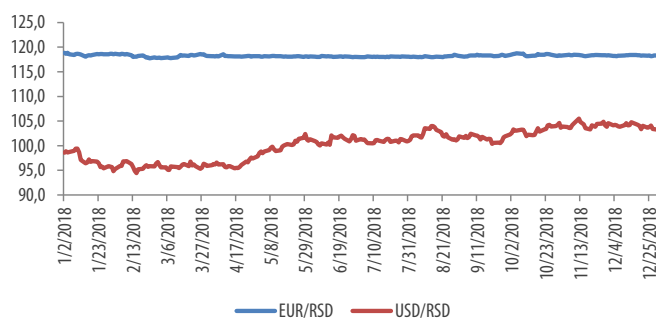
Србија је наставила регионално лидерство у привлачењу **страних директних инвестиција**, које су у 2017. години износиле 2,4 млрд евра, док су у 2018. години надмашиле пројекцију и према прелиминарним подацима Народне банке Србије износе 3,0 млрд евра. У периоду јануар-новембар 2018. године покривеност текућег дефицита страним директним инвестицијама износи 120,5 одсто. Прилив по основу страних директних инвестиција у 2019. години се очекује да буде око 2,6 млрд евра (5,7 одсто БДП) и требало би да буде више него довољно за покривање дефицита текућег рачуна платног биланса.

Јавни дуг Србије (централни ниво државе, у % БДП)

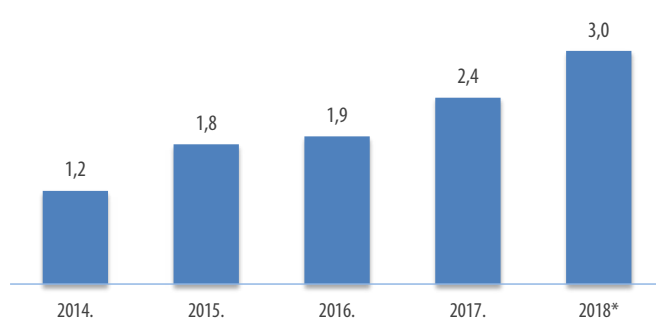
Извор: Министарство финансија.

Кретање каматних стопа у 2018. години

Извор: Bloomberg L.P.

Нето СДИ (у млрд евра)

Извор: НБС.
(*Прелиминарни подаци НБС)

Укупна **спољнотрговинска робна размена** Србије у 2018. години износила је 38,2 млрд евра што представља раст од 10,9 одсто у односу на прошлу годину. Извезено је робе у вредности од 16,3 млрд евра, што представља повећање од 8,1 одсто, док је увоз робе износио 21,9 млрд евра, што представља повећање од 13,0 одсто. Дефицит спољнотрговинске робне размене износи 5,6 млрд евра, чиме је покривеност увоза извозом опала на 74,3 одсто у односу на 77,5 одсто колико је покривеност износила прошле године. Пораст дефицита је последица релативно јаког динара у односу на кључне валуте, као и чињеница да привредни раст у значајној мери зависи од увоза материјала и производа за потребе инвестиционе активности и потрошње као компоненти бруто домаћег производа.

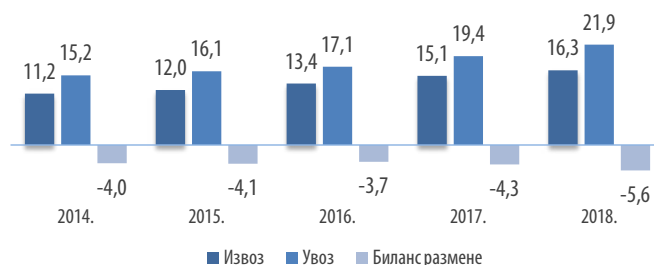
Значајан допринос одржавању релативно ниског дефицита текућег рачуна платног биланса даје **суфицит у трговини услугама** који је у првих десет месеци 2018. године износио 901,2 млн евра, у односу на 785,2 млн евра из истог периода прошле године (раст 14,8 одсто). **Дефицит текућег рачуна платног биланса** је према процени Народне банке Србије у 2018. години износио 5,2 одсто бруто домаћег производа, уз очекивање да се у 2019. години смањи на 5,0 одсто и остане на том нивоу у средњем року.

Према Анкети о радној снази, у трећем кварталу 2018. године број запослених износио је 2,9 милиона, а број незапослених 371,8 хиљада. **Стопа запослености** популације старости 15 и више година износила је 49,2 одсто, а **стопа незапослености** 11,3 одсто (у првом кварталу износила је 14,8 одсто, у другом 11,9 одсто). **Просечна бруто зарада** исплаћена у октобру 2018. године износила је 69.012 динара, док је **просечна нето зарада** износила 49.901 динара. У односу на исти месец претходне године, бруто зарада је реално већа за 5,2 одсто, док је нето зарада већа за 5,7 одсто.

Према подацима Народне банке Србије, међугодишња стопа раста кредитне активности у Србији је у новембру 2018. године износила 8,0 одсто (од тога становништву су већи за 12,2 одсто, а привреди 4,8 одсто). По искључењу ефекта отписа и продаје ненаплативих кредита (НПЛ), укупни кредити већи су за 11,8 одсто међугодишње, од чега кредити привреди за 11,0 одсто, а становништву за 13,4 одсто. Стабилност банкарског сектора у Србији је очувана и додатно ојачана, захваљујући мерама Народне банке Србије, а смањен је удео проблематичних кредита у укупним кредитима за 6,1 одсто (новембар 2018).

Динар, као национална валута, је у 2018. години чврсто задржао своју вредност у односу на евро чиме је постао једна од најстабилнијих валута у свету. Просечан **девизни курс** је износио 118,2716 динара за један евро, односно 100,2784 динара за један амерички долар. Народна банка наставља политику интервенција на девизном тржишту како би спречила веће дневне осцилације националне валуте.

Спољнотрговинска робна размена (у млрд евра)

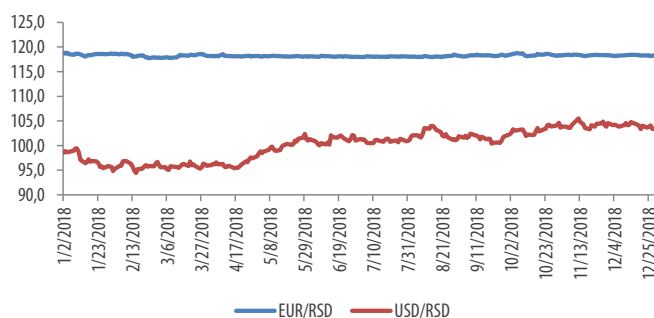
Извор: РЗС.

Кретање стопе запослености/незапослености становништва старости 15 и више година, према Анкети о радној снази (у %)

Извор: РЗС.

Кретање девизних курса у 2018. години

Извор: Bloomberg L.P.

Заступање интереса привреде – регулативе и иницијативе

Прописи објављени у претходном периоду

- Закон о грађевинским производима
- Закон о изменама и допунама Закона о планирању и изградњи
- Закон о изменама и допунама Закона о озакоњењу објеката
- Уредба о измени Уредбе о утврђивању подршке малим предузећима, за набавку опреме у 2018. години
- Правилник о садржини, начину и поступку израде и начину вршења контроле техничке документације према класи и намени објеката
- Закон о изменама и допунама Закона о безбедности саобраћаја на путевима
- Правилник о садржини, начину и поступку израде и начину вршења контроле техничке документације према класи и намени објеката („Службени гласник РС“, број 72/18)
- Уредба о измени Уредбе о утврђивању подршке малим предузећима, за набавку опреме у 2018. години

Радне групе

Правилник о техничким захтевима за употребу цемента и производа на бази цемента у изградњи коловозних конструкција и другим земљаним радовима

У Министарству грађевинарства, саобраћаја и инфраструктуре РС, 8. новембра 2018. године одржан је састанак Радне групе на којем су присуствовали представници Министарства грађевинарства, саобраћаја и инфраструктуре, Привредне коморе Србије, Пословног удружења „ЦИС“, Грађевинског факултета Универзитета у Београду, Института „АМС“, Института за стандардизацију Србије, Акредитационог тела Србије, Јавног предузећа „Путеви Србије“ и Института за путеве АД Београд. На дневном реду била је израда Предлога правилника о техничким и другим захтевима за употребу цемента и производа на бази цемента у изградњи коловозних конструкција и другим земљаним радовима. Радна група наставља рад на изради Правилника који ће накнадно, после ступања на снагу, бити измењен/допуњен делом који се односи на Хладну рециклажу. Чланови Радне групе из Института за путеве, ИМС и Грађевинског факултета су се сложили да заједнички припреме и доставе осталим члановима Раде групе текст Правилника, после чега ће бити заказана нова седница.

Радна група за спровођење одредаба Закона о планирању и изградњи

У Министарству грађевинарства, саобраћаја и инфраструктуре РС, 30. новембра 2018. године, заседала је радна група која ради на изради подзаконских аката за спровођење одредаба Закона о планирању и изградњи које уређују издавање личних лиценци за инжењере, архитекте и просторне планере, лиценци за привредна друштва, односно друга правна лица и предузетнике за израду техничке документације за изградњу објеката и за извођење радова, као и лиценци за јавна предузећа односно друге организације чији је оснивач Република Србија, Аутономна покрајина или јединица локалне самоуправе, као и привредна друштва, односно друга правна лица за израду документа просторног и урбанистичког планирања. У раду радне групе учествовали су представници Министарства грађевинарства, саобраћаја и инфраструктуре, Привредне коморе Србије, Градске управе града Београда и Удружења архитеката Србије. Задатак радне групе је припрема текстова предлога

за Правилнике: Правилник о условима, програму и начину полагања стручног испита у области просторног и урбанистичког планирања, израда техничке документације грађења и енергетске ефикасности; Правилник о условима и поступку издавања и одузимања лиценце за одговорног урбанисту, пројектанта и извођача радова, одговорног планера; Правилник о условима које треба да испуне привредна друштва, односно друга правна лица или предузетници за обављање послова израде техничке документације и грађења по врстама објеката, начину и поступку избор чланова комисије, право и висини накнаде за рад у комисијама, условима и начину рада и садржини података за утврђивање испуњености услова за издавање лиценце за израду техничке документације и лиценце за грађење објеката, као и условима за одузимање тих лиценци и изгледу и форми тих лиценци; Уредба о критеријумима за израду докумената просторног планирања, врстама лиценци за правна лица, као и начину и поступку издавања и одузимања лиценци и висине трошкова издавања; Правилник о садржини и начину вођења регистра лиценцираних инжењера, архитеката и просторних планера, условима које треба да испуне лица да би била уписана у регистар, начину и поступку за упис, измену и брисање података уписаних у регистар, начину објављивања података регистра, као и изгледу и форми лиценци.

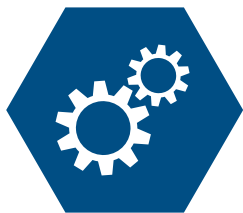

У фокусу

Састанак Савета за координацију активности и мера за раст БДП

Састанак Савета за координацију активности и мера за раст БДП-а одржан је у просторијама Владе Републике Србије 26. новембра 2018. године на којем су присуствовали: председница Владе, министарка грађевинарства, министар рада, председник ПКС, саветник председника ПКС, секретарка Удружења за грађевинарство ПКС и директор Сектора за стратешке анализе, аналитику, услуге, сервисе и пакете производа. Такође, на састанку су присуствовали представници 15-так фирми из сектора грађевинарства, као и представници НАЛЕД-а. Кабинету премијерке прослеђен је документ који је припремљен за састанак, а који садржи предлог мера за побољшање стања у грађевинарству. На састанку су разматране теме: побољшање положаја домаћих компанија на тржишту; недостатак и одлив квалификоване радне снаге, као и недостатак образовних профила; недостатак законодавне регулативе, техничких норми и прописа; недостатак јединственог ценовника радова и услуга у грађевинарству; начин наплате ПДВ-а; потешкоће приликом прибављања банкарских гаранција; решавање проблема атестирања и сертификације грађевинских производа и опреме и сузбијање сиве економије у грађевинарству. Премијерка је нагласила да је потребно да се, у наредном периоду привредници упознају са изменама и допунама Закона о запошљавању странаца и Предлога Закона о јавним набавкама, затим, провери могућност упућивања домаћих радника у иностранство (на примеру деташмана за Републику Немачку), подстакне сарадња са школама и тренинг центрима за преквалификацију, размотри могућност укидања „неосноване заштите“ (царина) на увоз одређене опреме, као и да се размотре субвенције на инвестиције у нову опрему.

Подршка привреди

Издавање сагласности за упућивање грађевинских радника у Немачку (деташмани)

Споразум између Социјалистичке Федеративне Републике Југославије и Савезне Републике Немачке о упућивању радника у Немачку по основу деташмана потписан је 1989. године како би се обезбедила трајна основа привредне сарадње и креирали јасни услови за побољшање могућности упућивања и запошљавања југословенских радника. На основу овог споразума, послодавци из Републике Србије и данас имају право учешћа у расподели контингента (квоте) запошљавања у СР Немачкој. Закључком Владе Србије и Решењем Министарства за рад, запошљавање, борачка и социјална питања, Привредној комори Србије је поверено распоређивање утврђеног максималног броја деташираних запослених у Немачку на привредне субјекте, издавање Сагласности за доделу контингента запослених по основу уговора о извођењу радова у Немачкој, вођење евиденције о расподели контингента и контролисање коришћења контингента.

За учешће у расподели утврђеног максималног броја деташираних радника може да се пријави привредни субјект чије је седиште у Републици Србији, који је регистрован за обављање делатности за које се распоређује контингент запослених и који има регистровано представништво/пословну јединицу у СР Немачкој, које послује у складу са прописима СР Немачке, односно има потврду надлежног органа у Немачкој да је покренуло поступак отварања представништва/пословне јединице. Утврђени контингент за запошљавање садржи основни контингент и подконтингент за грађевинарство (фирме чија је главна делатност грађевинарство). Поред грађевинаца, по овом споразуму могуће је упутити у Немачку и изолатере, молере, електричаре и друге запослене из фирми чија делатност прати грађевинарство.

Годишња квота за послодавце из Србије се није мењала од 2008. године, а износи 2.770 деташираних запослених, од тога 1.080 запослених у подконтингенту грађевинарство. Привредна комора Србије сагласности за упућивање запослених у иностранство издаје **бесплатно**.

Просечно искоришћење квоте Србије

Извор: Прерачун ПКС.

Месечна статистика искоришћења укупне квоте Србије

Деташманска година	Месец	Грађевинарство	Остало (металне, изолатори, остале грађевинске делатности)	УКУПНО
	КВОТА ЗА СРБИЈУ	1.080	1.690	2.770
2015/2016.	X 2015.	632	1.090	1.722
	XI 2015.	670	1.053	1.723
	XII 2015.	325	863	1.188
	I 2016.	429	832	1.261
	II 2016.	697	862	1.559
	III 2016.	714	1.076	1.790
	IV 2016.	773	1.233	2.006
	V 2016.	774	1.292	2.066
	VI 2016.	733	1.347	2.080
	VII 2016.	760	1.336	2.096
	VIII 2016.	717	1.498	2.215
	IX 2016.	742	1.404	2.146
	ПРОСЕК	664	1.157	1.821
2016/2017.	X 2016.	729	1.309	2.038
	XI 2016.	753	1.202	1.955
	XII 2016.	430	987	1.417
	I 2017.	465	1.051	1.516
	II 2017.	775	1.131	1.906
	III 2017.	795	1.286	2.081
	IV 2017.	842	1.506	2.348
	V 2017.	808	1.540	2.348
	VI 2017.	853	1.773	2.626
	VII 2017.	788	1.707	2.495
	VIII 2017.	846	1.641	2.487
	IX 2017.	941	1.718	2.659
	ПРОСЕК	752	1.404	2.156

2017/2018.	X 2017.	911	1.660	2.571
	XI 2017.	952	1.566	2.518
	XII 2017.	480	1.283	1.763
	I 2018.	493	1.402	1.895
	II 2018.	890	1.506	2.396
	III 2018.	966	1.638	2.604
	IV 2018.	1.050	1.941	2.991
	V 2018.	1.082	1.927	3.009
	VI 2018.	1.107	1.955	3.062
	VII 2018.	1.183	2.038	3.221
	VIII 2018.	1.378	2.037	3.415
	IX 2018.	1.497	2.126	3.623
	ПРОСЕК	999	1.757	2.756
2018/2019	X 2018.	1.539	2.071	3.610
	XI 2018.	1.569	1.993	3.562
	XII 2018.	769	1.643	2.412
	ПРОСЕК	1.292	1.902	3.195

Извор: Биро за рад СР Немачке.

Портал преко кога се електронски подносе захтеви и документација: usluge.pks.rs. За сва додатна питања, контактирајте нас на detasmani@pks.rs.

Програми подршке пословању привреде

ПОДСТИЦАЈИ РАДИ ПРИВЛАЧЕЊА ДИРЕКТНИХ УЛАГАЊА

На основу измењеног Закона о улагањима у децембру 2018. године, у јануару 2019. године донета је **Уредба о одређивању критеријума за доделу подстицаја ради привлачења директних улагања** („Сл. гласник РС“, број 1/19, у даљем тексту: Уредба) која прецизније дефинише услове за добијање субвенција за инвестиције.

Намена средстава

Средства се могу доделити за реализацију инвестиционих пројеката у производном сектору и пројекте услуга сервисних центара.

Инвестициони пројекти од посебног значаја

Улагање од посебног значаја представља улагање чије остварење би битно утицало на даљи развој привреде Републике Србије, унапређење конкурентности привреде и Републике Србије као инвестиционе локације и њен равномеран регионални развој у односу на предмет улагања и територијалну концентрацију одређених привредних грана и привредних делатности и код којег је улагање:

- у основна средства веће од 5 милиона евра или отварање више од 500 нових радних места, или
- у основна средства веће од 2 милиона евра или отварање више од 100 нових радних места за трећу или четврту групу општина према степену развијености, односно у девастирано подручје,
- улагање на основу усвојених билатералних споразума.

Врста и висина средстава која могу бити додељена за инвестиције

Корисник средстава дужан је да обезбеди учешће од најмање 25% оправданих трошкова из сопствених средстава или из других извора, који не садрже државну помоћ. Максимална висина средстава која може бити додељена за инвестиционе пројекте:

- ВЕЛИКИМ привредним субјектима до 50% оправданих трошкова,
- СРЕДЊИМ привредним субјектима до 60% оправданих трошкова,
- МАЛИМ привредним субјектима до 70% оправданих трошкова.

Немогућност добијања подстицаја

Средства се не могу користити за финансирање инвестиционих пројеката у сектору саобраћаја, развоја софтвера, угоститељства, игара на срећу, трговине, производње синтетичких влакана, угља и челика, дувана и дуванских прерађевина, оружја и муниције, бродоградње, аеродрома, комуналном сектору и сектору енергетике, широкопојасне мреже, рибарства и аквакултуре.

Од права на доделу средстава изузимају се: привредни субјекти у тешкоћама, затим субјекти који имају доспеле, а неизмирене обавезе према Републици Србији, у којима Република Србија, аутономна покрајина или јединица локалне самоуправе има учешће у власништву, који је у обавези повраћаја недозвољене државне помоћи и коме је био раскинут уговор о додели подстицајних средстава.

Услови за доделу средстава приказани су у наставку за инвестиционе пројекте у производњи и услуге сервисних центара:

Ниво развијености општине (група јединице локалне самоуправе)	Минималан број новозапослених (новоотворених радних места)	Минималан износ оправданих трошкова улагања (у еврима)	Одобрени подстицаји	Савет може додатно да одобри	
			Подстицаји за оправдане трошкове двогодишњих бруто зарада	Додатак на висину улагања у основна средства	Додатни подстицаји за радно интензивне пројекте
I	50	500.000	20%, максимум 3.000 € по новоотвореном радном месту	+10%	за 200 – 500 новозапослених + 10% од износа трошкова двогодишњих бруто плата
II	40	400.000	25%, максимум 4.000 € по новоотвореном радном месту	+15%	
III	30	300.000	30%, максимум 5.000 € по новоотвореном радном месту	+20%	
IV	20	200.000	35%, максимум 6.000 € по новоотвореном радном месту	+25%	
девастирана подручја	10	100.000	40%, максимум 7.000 € по новоотвореном радном месту	+30%	за више од 1.000 новозапослених + 20% од износа трошкова двогодишњих бруто плата
инвестициони пројекти услуга сервисних центара	15	150.000	-	-	износа трошкова двогодишњих бруто плата

Кориснику средстава чији инвестициони пројекат није улагање од посебног значаја одобрава се повећање износа бесповратних средстава у висини од 10% износа оправданих трошкова улагања у основна средства, без обзира на ниво развијености општине (према скали у табели). Док је за пројекте од посебног значаја могуће доделити ова средства, за остале инвестиције се свакако одобравају у наведеном процентуалном износу.

За додатне информације контактирајте **Центар за подршку инвестицијама и ЈПП ПКС** путем телефона **011 / 41 49 444** или нам пишите на имејл: investicije@pks.rs.

Додатне информације о актуелним програмима подршке пронаћи ћете на интернет странама:

Додатне информације о актуелним програмима подршке пронаћи ћете на интернет странама:

[Развојне агенције Србије \(РАС\)](#)

[Фонда за развој](#)

[Министарства привреде](#)

[Агенције за осигурање и финансирање извоза](#)

[Националне служба за запошљавање](#)

Најбржи пут до инопартнера - ЕЕН мрежа

Привредна комора Србије је члан [Европске мреже предузетништва](#) и координатор Конзорцијума ЕЕН мреже у Србији. Услуге ЕЕН мреже су превасходно намењене малим и средњим предузећима као сервис када је у питању интернационализација пословања. Европска мрежа предузетништва има за циљ да предузећа лакше и брже пронађу партнере у иностранству кроз бесплатне услуге претраге [Базе пословне сарадње](#) и учешћа на међународним [пословним сусретима и пословним мисијама](#).

ЕЕН вести

ЕЕН мрежа кључни инструмент унапређења конкурентности малих и средњих предузећа у Европи
Европска мрежа предузетништва (ЕЕН) је кључни инструмент стратегије ЕУ за подизање конкурентности малих и средњих предузећа у Европи. Циљ ЕЕН је отварање врата и пружање могућности малим и средњим предузећима за учешће у пословним сусретима и мисијама, помоћ приликом трансфера технологија у области заштите интелектуалне својине, развоја истраживачких пројеката, подршка у тумачењу и примени прописа, до могућности коришћења програма и фондова ЕУ. Комплетну вест пронаћи ћете [овде](#).

Доношење програма економских реформи у дијалогу са привредом

Привредна комора Србије и Министарство финансија су у децембру 2018. године организовали презентацију Програма економских реформи и прелиминарне листе структурних реформи 2019-2021. које ће допринети даљем унапређењу привредног амбијента и стварању повољнијих услова за лакше, боље, ефикасније, транспарентније и, уз мање трошкове, конкурентније пословање домаћих компанија. Комплетну вест пронаћи ћете [овде](#).

Више новца за привреднике Западног Балкана

Коморски инвестициони форум западнобалканске шесторке је у децембру 2018. године у Луксембургу примљен у Саветодавну групу Платформе Фонда за развој предузећа и иновација (ПАГ ЕДИФ), а привреду Западног Балкана у Управном одбору овог европског фонда представља Марко Чадеж, председник Привредне коморе Србије и председник Управног одбора КИФ. Коморе региона ће тако бити на извору информација о могућностима финансирања привреде из овог фонда. Комплетну вест пронаћи ћете [овде](#).

Поглавље 27 - Специфични планови имплементације директива у сектору отпада

У организацији Министарства заштите животне средине и Привредне коморе Србије, у оквиру пројекта „Даља имплементација Стратегије за апроксимацију у области животне средине – ЕАС“, који финансира Европска унија, одржан је информативни скуп "Поглавље 27: Статус преговарачке позиције и Специфични планови имплементације директива у сектору отпада".

Комплетну вест пронаћи ћете [овде](#).

За додатне информације контактирајте **Центар за ЕУ интеграције ПКС** путем телефона **011 / 33 00 928** или нам пишите на имејл: eu@pks.rs.

СЕ знак и Српски знак усаглашености – доказ безбедности вашег производа

Портал „СЕ знак“

На [порталу „СЕ знак“](#) у оквиру „Базе знања“, корисник може да пронађе текстове и документа свих 24 директива новог приступа, текстове одговарајућих српских правилника, спискове пратећих хармонизованих стандарда, поступке оцењивања усаглашености за све групе производа, као и контакте надлежних институција, водиче и бројне друге информације. Посебна вредност „Базе знања“ је што она **садржи све потребне информације, документа, податке и инструкције о условима и поступцима за долазак до СЕ знака и Српског знака усаглашености**, ради извоза и/или пласмана производа на домаће тржиште.

On-line апликација „Провера безбедности производа“

On-line [упитник за СЕ знак и Српски знак усаглашености](#) служи да се **брзом и једноставном провером** процени да ли одређени производ подлеже СЕ означавању и/или означавању Српским знаком усаглашености.

Коришћењем ове апликације привредник/предузетник може значајно уштедети време и новац за припрему документације, прибављање потребних исправа о усаглашености, претрагу података и информација о надлежним институцијама, проналазак одговарајућег техничког прописа, и друго.

Као резултат чекирања апликације, добија се интегрални извештај који садржи: листу прописа који се потенцијално примењују на дати производ, линкове ка текстовима директива или српским правилницима, линкове ка листи хармонизованих (СРПС) стандарда који прате ове прописе, листу нотификованих/именованих тела за оцену усаглашености (у земљи или иностранству), као и листу контаката у надлежним министарствима и институцијама за сваки појединачни пропис.

е-Водичи и е-Брошуре

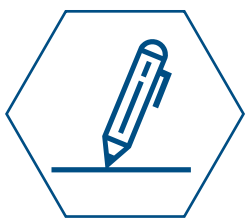
[Брошура „СЕ знак - пасош за производе“](#) даје сажети преглед 24 директиве, њихов предмет и подручје примене за конкретне групе производа, изузећа, као и инструкције у 12 корака како доћи до СЕ знака или Српског знака усаглашености.

[Брошура „Водич за безбедност машина“](#) представља сажето упутство малим и средњим привредним друштвима о чему све треба да воде рачуна приликом пројектовања, производње и пласмана својих производа на које се односи Директива о безбедности машина (2006/42/ЕС).

За све додатне информације о производима који подлежу СЕ означавању и попуњавање упитника којим можете проверити да ли се на ваш производ односи одређена ЕУ Директива заснована на новом приступу и/или одговарајући домаћи пропис посетите следећи линк: [СЕ знак](#) или нам пишите на имејл: CE_znak@pks.rs.

Едукација

Центар за едукацију и стручно образовање (ЦЕСО) Привредне коморе Србије привредницима омогућава савремену и континуирану пословну едукацију. Унапређење постојећих и стицање нових знања, вештина и компетенција, као и непрекидан лични и професионални развој, део су мисије ЦЕСО у афирмисању концепта целоживотног учења. Програми семинара и едукација се могу преузети на следећем линку: [ПКС едукација](http://www.pks.edukacija)*.

* www.pks.edukacija.

Методолошке напомене

Грађевинарство, индустрија грађевинског материјала и стамбена привреда, према КД(2010), обухватају области делатности: Изградња зграда, Изградња осталих грађевина (путеви, железничке пруге, цевоводи, електрични и комуникациони водови, хидротехнички објекти и остале непоменуте грађевине) и Специјализовани грађевински радови (рушење и припремање градилишта, инсталациони радови у грађевинарству, завршни грађевинскозанатски радови, кровни радови и остали непоменути специфични грађевински радови).

Приказивање података по делатностима врши се у складу са Уредбом о класификацији делатности („Службени гласник РС“, број 54/10).

Републички завод за статистику почев од 2018. године просечне зараде рачуна на основу података из евиденције Пореске управе. Истраживање о зарадама заснива се на подацима из обрасца Пореске пријаве за порез по одбитку (образац ППП-ПД). Просечне зараде израчунавају се на основу износа обрачунатих зарада за извештајни месец и броја запослених који је изражен еквивалентом пуног радног времена (full-time equivalent – FTE). Обухваћене су све категорије запослених за које су послодавци, тј. пословни субјекти, Пореској управи доставили електронски попуњен образац пореске пријаве ППП-ПД са обрачунатим зарадама. Републички завод за статистику од 1999. године не располаже појединим подацима за АП Косово и Метохија, тако да они нису садржани у обухвату података за Републику Србију (укупно).

Под појмом запослени подразумевају се лица која имају формално правни уговор о запослењу, односно заснован радни однос са послодавцем, на одређено или неодређено време; лица која раде ван радног односа, на основу уговора о делу или на основу уговора о обављању привремених и повремених послова; лица која обављају самосталне делатности или су оснивачи привредних друштава или предузетничких радњи; као и лица која обављају пољопривредне делатности, а налазе се у евиденцији Централног регистра обавезног социјалног осигурања. Истраживање о регистрованој запослености заснива се на комбиновању података Централног регистра обавезног социјалног осигурања (ЦРОСО) и Статистичког пословног регистра (СПР). Подаци о обвезницима плаћања доприноса обавезног социјалног осигурања и осигураницима, по основу рада, добијају се од ЦРОСО. Подаци о пословним субјектима и њиховим основним обележјима добијају се од СПР. Дистрибуција запослених по делатностима, у оквиру пословног субјекта, врши се према структурама које су формиране на основу података о локалним јединицама.

Неке вредности, приказане у билтену, заокружене су на милионе или милијарде, са једним децималним местом, стога укупне вредности (сумари) се не слажу увек са збиром појединачних података, с обзиром на то да су коришћени незаокружени бројеви (што даје прецизније податке).

Коришћене скраћенице

БДП – Бруто домаћи производ, БДВ – Бруто додата вредност, СДИ – Стране директне инвестиције, КД (2010) – Класификација делатности, СМТК – Стандардна међународна трговинска класификација, ПДВ – Порез на додату вредност, Ø – Просек периода, АРС – Анкета о радној снази, ЕУ (28) – Европска унија коју чини 28 држава чланица, ЦЕФТА – Централноевропски споразум о слободној трговини, ЗНД – Заједница независних држава, RSD – Српски динар, EUR – Евро, USD – Амерички долар

Извори података: Републички завод за статистику (РЗС), Народна банка Србије (НБС), Агенција за привредне регистре (АПР), Привредна комора Србије (ПКС), Управа царина (УЦ), Министарство финансија (МФ), Пореска управа (ПУ), Завод за статистику Европске уније (Eurostat), Чикашка продуктна берза (СМЕ), Bloomberg L.P, Међународни трговински центар (ICT TradeMap), Европска централна банка (ЕЦБ), Међународни монетарни фонд (ММФ).

Девизни курсеви: Сви прерачуни у билтену су извршени према следећим просечним средњим курсевима Народне банке Србије:

Период:	2012.	2013.	2014.	2015.	2016.	2017.	2018.
EUR/RSD	113,1277	113,1369	117,3060	120,7328	123,1179	121,3367	118,2716
USD/RSD	88,1169	85,1730	88,5408	108,8543	111,2903	107,4987	100,2784

Извор: НБС.

Одрицање од одговорности: Подаци су подложни изменама у складу са променама званичних извора података. Информације у овом извештају су дате у сврху општег информисања и не могу бити замена за економски савет, нити се њиховим објављивањем ствара било каква обавеза за Привредну комору Србије. Умножавање и дистрибуирање билтена и делова дозвољено је уколико се наведе извор и копија достави Привредној комори Србије на: analitika@pks.rs.

Удружење за грађевинарство, индустрију грађевинског материјала и стамбену привреду

Грађевинска привреда је веома важна привредна грана за функционисање привреде у целини. Од свог постанка, ова привредна грана је повезана са свим облицима живота и рада. Развојем производних снага друштва, грађевинарство постаје значајна привредна област, повезана са великим бројем привредних делатности (више од 30 делатности), чије производе користи као средство за рад или материјал за изградњу и уградњу у грађевинске објекте.

Некада једна од најекспанзивнијих и најуспешнијих извозних привредних грана, српско грађевинарство, данас се труди да сачува свој стечени углед у свету и настави тренутни тренд раста грађевинских инвестиција у земљи.

Грађевинску привреду Србије пратимо кроз:

- извођење грађевинских радова – грађевинску оперативу
- стамбену привреду
- индустрију грађевинског материјала

Гране привреде које обухвата:

- Пројектовање и инжењеринг
- Високоградња
- Нискоградња и хидроградња
- Занатско-завршни радови
- Индустрија грађевинског материјала

Удружење заступа заједнички интерес привредних друштава у области грађевинске индустрије; учествује у припреми израде законских аката са носиоцима извршне власти, изради анализа стања, предлога мера за решавање текуће проблематике, организацији обука и семинара, трибина, форума и јавних расправа; помаже у проналажењу информација о страним и домаћим привредним субјектима, страним тржиштима, производним асортиманима, домаћој регулативи; иницира доношење закона, измена и допуна постојеће регулативе.

Шта можемо да учинимо за вас?

1. Да вам доставимо листе контаката на тражени упит
2. Пронађемо за вас произвођаче одређених производа
3. Припремимо податке о спољнотрговинској размени
4. Припремимо податке о условима увоза/извоза робе (царинска тарифа, важећи трговински споразуми)
5. Обезбедимо финансијске показатеље привредних друштава
6. Пружимо стручну и техничку помоћ у организацији сајмова
7. Дамо мишљење за издавање потврде да се роба не производи у земљи
8. Дамо мишљење за издавање потврде о домаћем пореклу робе
9. Дамо мишљење о једином понуђачу робе/услуга.

Контакт

Привредна комора Србије
Ресавска 13-15
11000 Београд

T: 0800 808 809

www.pks.rs
E: bis@pks.rs

#PKS
@Privrednakomora

Удружење за грађевинарство,
индустрију грађевинског
материјала и стамбену привреду
Ивана Вулетиф, секретар

T: (+381 11) 41 49 445

E: gradjevinarstvo@pks.rs
industrija@pks.rs

ПКС УСЛУГЕ

(usluge.pks.rs)

ДИГИТАЛНЕ „е-УСЛУГЕ ПКС“ уштедите време - електронске услуге Привредне коморе Србије	ТИР И АТА КАРНЕТИ ваш пасош за робу – уштедите време и новац	БЕСПЛАТНЕ УСЛУГЕ вама на услузи потпуно бесплатно
ПРИВРЕДНЕ ИНФОРМАЦИЈЕ управљајте вашим бизнисом уз помоћ правих информација и спремно одговорите на нове изазове	МЕЂУНАРОДНО ПОСЛОВАЊЕ / ИНОТРЖИШТА проширите свој бизнис на међународно тржиште и повежите се са пословним партнерима у земљи и иностранству	ЕДУКАЦИЈА семинари и обуке за вас – слушамо ваше потребе
ЗАПОЧНИТЕ БИЗНИС информишите се брзо и једноставно, решите недоумице, покрените ваш бизнис и управљајте растом	РЕШАВАЊЕ ПРИВРЕДНИХ СПОРОВА решите привредни спор без одласка на Суд	ДРУГЕ УСЛУГЕ ПКС публикације, оглашавање у издањима ПКС, резервација сала и остале услуге ПКС

ПКС еБилтени се објављују тромесечно и дистрибуирају свим чланицама ПКС, у складу са организацијом рада стручних служби Привредне коморе Србије. Оглашавање у ПКС еБилтенима и достављање материјала уз податке о фирми (назив предузећа, адреса, контакт телефон и ПИБ) могуће је путем имејлова: analitika@pks.rs или bis@pks.rs, као и позивом на број **0800 808 809**. Понуда за оглашавање у ПКС еБилтену ће вам бити достављена мејлом. Више информација на страни: www.pks.rs/oglasavanjePKSeBilten.